

Olje- og energidepartementet
Verdiskaping@oed.dep.no

15.12.2020

Innspill til Stortingsmelding om langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser

NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med over 93 000 medlemmer. Vi har en stor andel av medlemmene innen petroleumsnæringen og kraftforsyningen. Vi har også mange medlemmer innen industrier og bransjer som er kraftintensive og som påvirkes sterkt av kraftprisen.

NITO er glad for at regjeringen vil fremme en stortingsmelding om langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser hvor både petroleumsnæringen og kraftforsyningen inngår. Norge trenger en helhetlig politikk for langsiktig verdiskaping basert på våre rike energiressurser hvor energibehov, forsyningsikkerhet, klimahensyn og næringsutvikling analyseres i et helhetlig perspektiv. Vi håper derfor at meldinga vil omfatte alle aspekter av norsk energibransje sett i sammenheng, og at flere departementer og direktorater involveres i arbeidet.

Det er et stort potensial for økt **vannkraftproduksjon** i Norge gjennom opprustning og vedlikehold av eksisterende vannkraftverk. Fornybar kraftproduksjon er en viktig bidragsyter til grønn omstilling i samfunnet. Det må derfor legges til rette for bedre utnyttelse av vannkraftverk der det er mulig. Økt tilgang på fornybar energi bidrar til å sikre eksisterende arbeidsplasser og legge grunnlag for nye.

Det må sikres gode rammebetingelser for investeringer i og utvikling av eksisterende og nye vannkraftverk. NITO er derfor glad for at regjeringen i budsjettet foreslo å innføre en ny type skattemodell som vil stimulere til reinvesteringer i gamle vannkraftverk. For eksisterende vannkraft, dvs. investeringer foretatt før 2021, videreføres imidlertid dagens skattemodell. Regjeringens forslag løser ikke utfordringen med at ordinære overskudd fra eksisterende kraftverk belastes med ekstraordinær høy grunnrenteskatt. Dette svekker selskapenes evne til å finansiere nye prosjekter. NITO mener dette kan løses for eksempel ved at skjermingsfradraget i grunnrenteskatten økes, slik at den normale avkastningen skjerms, eller ved en form for forserte avskrivninger for eksisterende anlegg.

NITO mener alle utlandsforbindelser skal eies, driftes og reguleres av Statnett. Konsekvensen av kablene bør erfares og evalueres før det eventuelt gis konsesjon til nye utenlandskabler.

Regjeringen har vært tydelig på at den ønsker en kraftbransje med færre enheter. NITO er bekymret for at en slik restrukturering vil svekke kompetansen, beredskap og forsyningsikkerheten i distriktene. Vi mener at kompetanse om lokale forhold og det å kjenne sitt eget nett er svært viktig i denne sammenheng, og kompetansen må sitte "inhouse". NITO mener dessuten krav til funksjonelt skille for små selskaper er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. Primært mener vi Norge bør ha unntak for selskap med under 100 000 kunder, som i EU. Alternativt bør grensen gå ved 30 000 kunder, som gjenspeiler Stortingets anmodningsvedtak i 2018.

Det er store endringer i **de globale energimarkedene**; etterspørselen øker, og klimapolitikken setter strenge krav. Ifølge Det internasjonale energibyråets (IEA) prognoser vil olje- og gass fortsatt dekke 33 prosent av verdens energibehov i 2050, samtidig som vi når klimamålene. Det vil være et stort marked for olje og gass i flere tiår framover selv om produksjonen av fornybar energi vokser kraftig.

Petroleumsprodukter brukes i en lang rekke produkter som verden vil være avhengig av også i et framtidig lavutslippssamfunn, for eksempel gummi, plastikk, mobiltelefoner, datamaskiner, klær, maling og legemidler. Disse produktene må kunne gjenvinnes og gjenbrukes, og produseres med et lavest mulig klimaavtrykk.

Norsk olje- og gassindustri skal redusere sine utslipp med 50 prosent innen 2030. Elektrifisering gjennom tilknytning til kraftnettet eller fornybar kraftproduksjon offshore vil være spesielt viktig. Vurderinger knyttet til elektrifisering av anlegg på norsk sokkel og utbygging av offshore vindkraft må gjøres ut fra et helhetsperspektiv, der den landbaserte industrien og offshoreindustriens behov for konkurransedyktig kraftkostnader er ivare tatt.

I tillegg til å kutte utslipp fra egen virksomhet og tilknyttet offshore maritime aktiviteter, skal olje- og gassindustrien i Norge gradvis skape en ny og framtidsrettet energinæring på sokkelen som inkluderer havvind, hydrogen og karbonfangst og -lagringsprosjekter.

En grønnere industri er en sentral forutsetning for omstillingen til lavutslippssamfunnet. Norsk industri er i all hovedsak basert på fornybar energi, og jobber godt med å kutte utslipp og utvikle bærekraftige løsninger. Vi må forhindre utflytting av industri til land som stiller færre miljøkrav, og dermed har mer forurensende industri. Norske klimagassutslipp må reduseres samtidig som vi unngår karbonlekkasje, og sikrer norske arbeidsplasser. Da er det blant annet viktig å sikre at CO₂-kompensasjonsordningen videreføres.

Kraftbalansen i Norge er truet. En rekke analyser tilsier at vår etterspørsel etter kraft vil øke kraftig de kommende årene knyttet til utbygging av datasentre, kraft fra land til olje- og gassplattformer, batterifabrikker og med eksport av kraft gjennom nye kabler. Dessuten vil EUs Green Deal føre til en enorm økning i kraftetterspørselen i Europa.

Det må tas hensyn til nasjonal kraftbalanse og konsekvenser for industrien hvis klimatiltak øker kraftpris og nettleie for industrien. Siden 2010 har nettleien til industrien økt med om lag 400 prosent. Det er de store investeringene for utenlandskabler og kraft fra land til oljeindustrien som er hovedårsak til denne økningen.

Klimapolitikken legger opp til en omfattende elektrifisering av hele samfunnet, men det mangler en like klar politikk for å sikre en fortsatt positiv kraftbalanse. Dette er avgjørende at adresseres i meldinga. Hvis ikke frykter NITO at Norge i økende grad blir avhengig av og påvirket av andre lands kraftpolitikk og prioriteringer.

Leverandørindustrien vil være avgjørende for den grønne omstillingen på veien mot å bli et lavutslippssamfunn i 2050. Kompetansen og teknologien herfra leverer nye løsninger til andre næringer. Det er avgjørende for å realisere det grønne skiftet at denne industrien videreutvikles og ikke bygges ned. Det er helt sentralt å legge til rette for en videreutvikling av olje- og gassindustrien, samtidig med en gradvis omstilling av leverandørindustrien mot andre næringer, blant annet inne havvind, hydrogen og CCS.

Havvind er allerede i dag en global industri. Havvind kan brukes til elektrifisering av installasjoner på sokkelen, til oppdrettsnæring offshore og til framtidige ladestasjoner for elektrifisert skipsfart. Vindkraft til havs kan og gi et stort og viktig bidrag til grønn energiforsyning. Slik kan vår

verdensledende kompetanse innen eksisterende næringer føres over til og videreutvikle grønne og bærekraftige næringer. Norges sterke posisjon innen maritim og landbasert industri gir oss et unikt utgangspunkt for satsing på ny industriutvikling innen havvind og å ta en global ledersrolle i utviklingen av flytende havvind. For at dette skal realiseres må områder gjøres tilgjengelige for utbygging og det må etableres en strategi for havvind som framtidsnæring som blant annet må inneholde mål for utbygging, finansieringsmekanismer for utbygging av hjemmemarkedet samt økte bevilgninger gjennom Norges Forskningsråd til forskning på havvind. Som for olje og gass må det tas hensyn til biologisk mangfold, marint liv og rettigheter for andre næringer ved utbygging av havvindprosjekter.

Det er svært gledelig det norske prosjektet for **fangst, transport og lagring av CO₂** skal igangsettes. "Langskip" er viktig for klimaet, for utviklingen av norsk teknologi og for nye klimavennlige arbeidsplasser i norsk industri. Samtidig er vi skuffet over at Fortums avfallshåndteringsanlegg på Klemetsrud ikke finansieres fullt ut. Hvis dette anlegget realiseres vil det bidra til betydelige utslippskutt lokalt og nasjonalt, og til teknologiutvikling som kan bidra til å løse klimautfordringen knyttet til avfall globalt. Det er svært viktig med teknologiutvikling i ulike bransjer - samt volum - for å lykkes.

Både kraftforedlende industri, raffinerier og avfallsforbrenningsanlegg trenger CO₂-fangst hvis Norge skal nå sine klimamål. NITO ber derfor om at regjeringen i forbindelse med meldinga legger fram en strategi for hvordan større deler av industrien skal få rammevilkår og finansieringsordninger for å utløse CO₂-fangst. For en del industrier er dette den eneste muligheten for å kutte utslippene av CO₂. For å realisere framtidige CCS-prosjekter i industrien er infrastruktur for CCS en forutsetning. Det er viktig at dette kommer på plass raskt slik at industrien kan sette i gang sine prosjekter.

Bruk av **hydrogen** som energibærer kan bidra i betydelig grad til å redusere klimagassutslipp lokalt, nasjonalt og globalt, og til å skape verdier for norsk næringsliv. Maritim transport, tungtransport på vei, togtransport og etter hvert luftfart vil etter alt å dømme bli preget av hydrogen. For at hydrogen skal være en lav- eller utslippsfri energibærer, må det produseres med ingen eller svært lave utslipp, som ved elektrolyse av vann med ren kraft, eller fra naturgass med CO₂-håndtering.

Hydrogen og CO₂-håndtering har stort potensiale som vekstområder for norsk industri og eksportnæring. EU ser på hydrogen som en viktig energibærer. For at Europa skal klare å etablere et hydrogenmarked vil hydrogen produsert fra naturgass med karbonfangst og -lagring være avgjørende, fordi naturgass er den eneste kilden som foreløpig kan lage store nok volum til bruk for eksempel i industriproduksjon. I Europa vil **Green Deal** øke krafttettersspørselen enormt. Dette vil skape både muligheter og begrensninger for Norge i arbeidet framover. Satsingen på karbonfangst og -lagring vil være et sentralt fokusområde for Norges rolle innenfor Green Deal.

I tillegg vil digitalisering og Green Deal øke behovet for tilgang til mineraler og råvarer som Norge har en god tilgang til. Framtidsnæringer som utvinning av havbunnsmineraler vil, innenfor bærekraftige rammer, være viktige for Norge.

EU har nå lagt fram en forordning på Taksonomi (Klassifiseringsforordningen) som kan påvirke norsk industri i stor grad. Innføring av taksonomi som grunnleggende prinsipp for investeringer vil også kunne medføre endringer i statsstøttereguleringen. For industrien vil det være viktig at EUs taksonomi inkluderer flest mulig bransjer og økonomiske aktiviteter. Det er også viktig at taksonomien legger nordisk bærekraftforståelse knyttet til vannkraft og annen fornybar kraftproduksjon til grunn.

I tillegg til de tradisjonelle formene for energi må også bioenergi, termisk energi og biogass vurderes i en framtidig energimiks. En mer variert energimiks gir nye muligheter industrielt og økonomisk som gjør Norge i stand til å være **en stor energinasjon** også framover. Og energiressursene må tas i bruk

og foredles av norsk kompetanse og teknologi. Slik kan klimamålene nås og velferden sikres for framtida.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær